

יבמות צז

משה שווערד

1. SEE ADDENDUM

בענין: כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם
אגורה באהלך עולמים... כל ת"ת שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה שפתותיו דובבות בקבר
כל המוסר עצמו למיתה על ד"ת אין אומרים הלכה משמו

2. תוספות על יבמות דף פ/ב

דהביא שתי שערות בזקן כולי עלמא לא פליגי עד שיהא בכולן. וא"ת והא לעיל אמרינן בן עשרים ולא הביא שערות יבאו כו' הא הביא שערות קודם כ' לא חשיב ודאי סריס אע"פ שיש בו סימני סריס ואם כן מאי קאמר עד שיהא בכולן אפילו כולן אין מועילין דהא הביא שתי שערות בזקן ואמר ר"י דשערות זקן אין מועילין לדין הבאת שתי שערות אף על גב דבכל שאר מקומות בגוף מועילים ואם תאמר כיון דהביא שתי שערות בזקן מאי קאמר עד שיהא בכולן והלא אחד מן הסימנים הוא שאין לו זקן והרי יש לו זקן ואמר ר"י דאין חשוב בהבאת שתי שערות לבד יש לו זקן אלא אם כן נתמלא זקנו וא"ת הא דאמר בפרק קמא דקדושין (דף לה: ושם) זקן האשה והסריס ופירש בקונטרס סריס חמה היכי משכחת לה למ"ד עד שיהא בכולן ואר"י דהכא מיירי קודם כ' אבל מה שהביא אחר כ' שכבר הוא סריס ודאי אין בכך כלום:

3. רבי אברהם מן ההר (מהד' בלוי) מסכת יבמות דף צז עמוד א

רוב שנותיו. [1] ל"ה ויום אחד, כדכתיב ימי שנותינו בהם שבעים שנה

4. שו"ע אה"ע סימן קנה

(יג) אם היא בת כ', ולא נולדו בה סימני אילונית ולא הביאה שתי שערות, חשובה כקטנה עד שתביא ב' שערות או שתגיע לרוב שנותיה שהם ל"ה שנה ויום אחד, שאז הרי היא אילונית אע"פ שלא נראו בה סימני אילונית, וחשובה כגדולה ואינה יכולה למאן (וע"ל סי' קע"ב סימני אילונית מה הם):

5. רשב"ם בבא בתרא דף קנה/ב

רוב שנותיו - [2] ל"ו שנים שהן רוב שבעים כדכתיב ימי שנותיו בהם שבעים שנה (תהלים ז):

6. שו"ע חו"מ סימן רלה

(יא) בד"א שיכול למכור קרקע אביו כשהוא בן עשרים, כשהביא שתי שערות או שנולדו לו סימני סריס. אבל אם לא הביא שתי שערות ולא נולדו לו סימני סריס, קטן הוא ואין ממכרו ממכר, אפילו בנכסיו, עד שיגדיל ויגיע לרוב שנותיו שהם שלשים ושש שנים:

7. תוספות מסכת יבמות דף צז עמוד א

נושאים על האנוסה - [1] אידי דתנא בהאשה רבה (לעיל צה.). דאין שכיבת אחותה אוסרתה תנא נמי בהאי פירקא דאם אנס אשה מותר לישא קרובותיה.

8. מרומי שדה מסכת יבמות דף צז עמוד א

במשנה. נושאים על האנוסה ועל המפותה כו'. [2] הנה לפרש"י לעיל דף צ"ד ב' בד"ה ומותר בקרובות שניה לישא בתה, דקיי"ל נושאים על האנוסה ועל המפותה. מבואר שייכות פרק זה לדלקמיה. ואף על גב שאין שוין בדין מדרבנן, דאנוסה ומפותה אין נושאים אלא לאחר מיתה, משא"כ דשם בדף צ"ד שהיה בטעות ולא באיסור וכמבואר בשו"ע אה"ע סי' ט"ו, מכ"מ לענין איסור מה"ת אין נפ"מ, ואם היה אסור מה"ת לישא על אונס ופתוי, היה אסור גם בטעות. אבל התוס' שנדחקו בטעם הסמיכות, נראה דס"ל דאפילו אם היה איסור מה"ת לישא על אונס ופתוי, בכ"ז בטעות היה מותר, דשאני אונס ופתוי שהיה באיסור וכמוש"כ בד"ה ואיפוך אנא. ועי' בחי' מהרש"א ז"ל דעיקר הא דרבא דבא לומר משום דס"ד דמכש"כ דיש לאסור אחר אונס ופתוי משא"כ בטעות. ומשו"ה פי' התוס' דסמיכות הפרק הוא משום דאין שכיבת אחותה אוסרתה.

9. חידושי הרשב"א על מסכת גיטין דף פא/ב

נתגרשה מן האירוסין לכ"ע אינה צריכה ממנו גט שני, דכיון דאין לבו גס בה לא אמרינן הן הן עידי יחוד הן הן עידי ביאה. אבל היכא דראוה שנבעלה לא שנא מן האירוסין ולא שנא מן הנשואין מימר אמרינן דלשם קידושין בעל וכדאמרינן הכא, ואי בשראוה שנבעלה מה לי מן האירוסין ומה לי מן הנשואין. ומסתברא דדוקא בארוסה הוא דאמרינן הכי, דבשראוה שנבעלה חוששין לה משום קידושין, דכיון שהיתה ארוסתו מכבר ודאי מימר אמרינן דאינו עושה בעילתו בעילת זנות וחוזר ומתפייס הוא ובעל לשם קידושין, אבל בפנויה גמורה שראוה שנבעלה ולא היה מדבר עמה על עסקי קידושיה בפנינו אין חוששין לה כלל, דודאי כיון שלא היו לו עליה נשואין או אירוסין מכבר, לא בעל לשם קידושין אלא לבעילת זנות, ואין אדם עושה בעילתו בעילת זנות דאמרינן הכא, היינו בשהיו שם עסקי קידושין מכבר, אבל בעלמא עושה. ונושא אדם אנוסת אביו ומפותת אביו, אנוסת בנו ומפותת בנו (יבמות צז. א.), לא שנא מפותת בפני אחד ובפני שנים סתמא קתני, ותדע דלא הוזכר מחלוקת בדבר זה אלא בגרושה לבד כאן, ובפרק קורדיקוס (לעיל עג. ב) תנו רבנן ראוה שנתחדה עמו באפלה, אלמא בגרושה לבד דברים אמורים, אבל בעלמא לא. וכ"כ הרמב"ם ז"ל (פ"י גירושין הי"ט) בפירוש, וכתב בשם מקצת הגאונים ז"ל שהורו שכל אשה שתבעל בפני עדים צריכה גט, חזקה אין אדם עושה בעילתו בעילת זנות, והראשון עיקר.

10. תוספות מסכת יבמות דף צז עמוד א

ואיפוך אנא - דאונסין יש לאסור יותר כיון דעבד איסורא ועבר על ומלאה הארץ זמה (ויקרא יט) אבל בנישואין דלא עבד איסורא אין לאסור בקרובותיה.

11. תוספות מסכת יבמות דף צז עמוד א

עריות שאר כתיב בהו - וא"ת כיון דאיסור אשה ובתה מערות אשה ובתה לא תגלה נפקא אימא שלא אסר הכתוב אלא היכא דגלי ערות שתיהן אבל נכנסה לחופה ולא נבעלה מותר לגלות ערות האחרת ואר"י דסברא היא כיון דכתב שאר בקרא ועל ידי הנישואין באה השארות.

12. תוספות על חגיגה דף י/ב

לעבור עליו בשני לאוין. ואע"ג דאמרינן בעלמא כל היכא דאיכא למידרש דרשינן ולא מוקמינן בלאוי יתירי הכא שאני שאין להעמידו בקרבן חדש שלא מצינו כיוצא בו בתורה ודומה לו כמו שמצינו בריש יבמות (דף ד.) דמוקמינן לא יגלה בשומרת יבם של אביו בלאו יתירא ולא מוקמינן ליה באנוסת אביו:

13. דף על הדף יבמות דף צז עמוד א

בגמ': ותפ"ל משום דודתו לעבור עליה בשני לאוין ותפ"ל משום יבמה לשוק וכו'.

החלקת יואב בקו' קבא דקשייתא (קושי' נז) תמה לשיטת הריב"ש דאין עוברים על איסור יבמה לשוק רק עם קידושין דוקא לדעת שמואל (צב ב) הסובר דקידושין תופסין ביבמה, א"כ מאי פריך הכא לשמואל עצמו ותפ"ל משום יבמה לשוק, והא מכיון דאסורה עליו משום ערוה, שוב אין תופסין בה קידושין, וא"א לעבור עליה משום יבמה לשוק.

ונביא תמצית תירוצי האחרונים על קושי' זו:

א. יש ליישב בפשיטות דאכן אינו לוקה איסור לאו דיבמה לשוק כשהיא דודתו, משום שהוא ללא קידושין. אך מ"מ עובר בג' לאוין בלא מלקות.

ב. עוד י"ל דסוגיא דלעבור עליו בג' לאוין לא אזלא כשמואל אלא כרב, ולא קשה על הריב"ש שכ' דבריו בשיטת שמואל.

ג. עוד יש ליישב, דאף דבעלמא אין לוקין על יבמה לשוק אלא אם קידש. אך במקום שאין תופסין הקידושין לוקה אף בלא קידש, וא"ש.

ד. עוד י"ל דהריב"ש לא מצריך שיחולו הקידושין למעשה, אלא דצריך שיהיה מעשה קידושין, וכיון דהוא קידש, אף דלא חלו הקידושין משום טעם צדדי, חייב מלקות.

ה. עוד י"ל דשמואל מספקא ליה אם קידושין תופסין ביבמה לשוק או לאו. והסוגיא דלעבור עליו בג' לאוין אזלא כהך צד דאין קידושין תופסין ומ"מ לאו איכא. ואז ודאי דלא בעי קידש.

14. דף על הדף יבמות דף צז עמוד א

בגמ': ותפ"ל משום דודתו לעבור עליה בשני לאוין.

הזרע אברהם (סנ"ט) תמה דאיך יחול איסור שומרת יבם של אביו על איסור דודתו, והא אין איסור חל על איסור, וע"ש מש"כ בזה.

[1] בהאור שמח (פ"ד דשגגות ה"ב) כתב דע"כ גזיה"כ הוא דיחול איסור שומרת יבם של אביו על איסור דודתו, שהרי לא משכחת לה איסור שומרת יבם של אביו רק באשה האסורה כבר מצד דודתו. [ובאמת משכחת לה בנולד בן לאחר שנפלה דודתו לאביו ליבום, ואז ב' האיסורין חלין בב"א].

הערוך לנר בשו"ת בנין ציון (ח"א סי' נ"ו) ג"כ תמה בהא דסוגין איך חל איסור שומרת יבם של אביו על איסור דודתו, והוסיף דאין לומר דגזיה"כ הוא [וכנ"ל בשם האו"ש] דא"כ גלמד מכאן דגם בעלמא איסור חל על איסור וכמש"כ בכיו"ב התוס' בחולין (ק"א). [2] ותירץ הבנין ציון דשפיר חל איסור שומרת יבם של אביו על איסור דודתו דהוי איסור מוסיף שהרי היא נאסרת גם על כל העולם מצד איסור שומרת יבם לשוק, ואף על גב דשומרת יבם של אביו ושומרת יבם לשוק הן ב' שמות ושני איסורין שונים, מ"מ הא כבר כתבו התוס' לעיל (לב ב) דגם בב' שמות חשיב מוסיף. אלא דהבנין ציון העיר דאכתי קשה להואי בעית אימא דאיירי לאחר מיתת האב דשוב אין כאן איסור יבמה לשוק וא"כ יפקע גם איסור שומרת יבם של אביו, והוכיח מכח קושיא זו דסגי לן שיהא איסור מוסיף בשעת חלות האיסור ואין צורך שתשאר התוספת לעולם, וע"כ ה"נ כיון שלפני מיתת האב חל איסור שומרת יבם של אביו ע"י איסור מוסיף של יבמה לשוק, נשאר איסור זה גם כשיפקע איסור יבמה לשוק. [ושוב דחה די"ל דמשכחת לה כשהלין ב' איסורין בב"א וכנ"ל].

15. תוספות מסכת יבמות דף צז עמוד ב

אח הוא ברי הוא - כל אלו המעשים לא משמיעין לך מידי אלא לתשובות הצדוקים.

16. מהרש"ל על יבמות דף צז/ב

תוס' בד"ה אח הוא כו' לתשובת המינין. נ"ב פירוש שאם ישאלום המינים חידות ואז יוכלו להשיב להם להודיע שהתורה שלנו שלימה בכל החכמות דוגמא לזו מה שארז"ל בפ' יש נוחלין אמיה דאברהם אבינו כו' ופרשב"ם כה"ג שתוכל להשיב למינים ודו"ק:

DAF YOMI ADVANCEMENT FORUM .17

(a)
Riddle #1: 'He is a paternal, but not a maternal, brother, and he is my mother's husband, and I am the daughter of his wife.' (How can this arise?)

(b)
Answer (Rami bar Chama): This is unlike R. Yehudah (who forbids a man to marry a woman his father raped. The girl speaking was born out of wedlock; her paternal brother married her mother).

(c)

Riddle #2: 'He is my brother, and my son; I am the sister of the one I carry on my shoulder'.

(d)

Answer: The case is, a Nochri had Bi'ah with his daughter. (We prefer not to say that a Yisrael did so.)

(e)

Riddle #3: 'Shalom to you, my son; I am the daughter of your sister'.

(f)

Answer: The case is, a Nochri had Bi'ah with his daughter's daughter.

(g)

Riddle #4 (asked to water carriers): 'The one I carry is my son, and I am the daughter of his brother.'

(h)

The case is, a Nochri had Bi'ah with his son's daughter.

(i)

Riddle #5: 'Alas, my brother is my father and my husband and the son of my husband and the husband of my mother. I am the daughter of his wife. He does not give bread to his brethren, the orphaned children of his daughter.'

(j)

The case is, a Nochri Ploni fathered a girl Plonis through his mother, and lived with Plonis, and Ploni's father Almoni fathered children through Plonis. (Ploni married Plonis, who is his daughter and sister. Almoni died, and Ploni refused to feed Almoni's children through Plonis, who are Ploni's grandchildren and also his brothers.)

(k)

Riddle #6: 'I am your brother; I am your father's sibling; I am your mother's sibling.'

(l)

Answer: The case is, a Nochri fathered two girls from his mother, and then fathered a son from one of his daughters. The son's mother's sister says the above to him.

(m)

Riddle #7: 'I and you are the children of siblings. I and your father are the children of siblings. I and your mother are the children of siblings.'

(n)

Answer: This can arise in a permitted way! Reuven, Shimon and Levi are brothers. Reuven has two daughters; Shimon married one of them and Levi's son married the other. Shimon's son says thusly to the son of Levi's son.

18. תוספות על יבמות דף כב/א

ערוה לכל מסורה. תימה דלעיל קאמר דטעמא דגרים שלא יאמרו באנו מקדושה כו' והכא משמע טעמא משום דאתיא לאיחלופי בישראל כדפי' בקונטרס וכן בפ' נושאין (לקמן דף צז: ושם) משמע דטעמא

משום איחלופי גבי בני יודן אמתא אישתחרור שרא להו רב אחא בר יעקב למינסב נשי דהדדי וקאמר מן האם ולא מן האב כולי עלמא לא פליגי דאסור [מן האב ולא מן האם כולי עלמא לא פליגי דמותר כי פליגי מן האב ומן האם] ואי משום שמא יאמרו אמאי שרי התם מן האב ומן האם אבל אי משום איחלופי ניהא דכיון דאיכא נמי צד אב לא אתי לאיחלופי דבתר אב שדי להו ומצרים אין להם קורבת אב דכתיב וזרמת סוסים זרמתם ולא שייך למיגזר אטו ישראל **ויש לומר דהני תרי טעמי צריכין** דבקורבת אב שהיו אסורין קודם לא שייך טעמא לאיחלופי שהכל יודעים דרחמנא אפקריה לזרעיה כגון אשת אביו לרבי עקיבא ואחות אביו לרבי אליעזר דאמר בפ' ד' מיתות (סנהדרין דף נח.) על כן יעזב איש את אביו ואת אמו ר' אליעזר אומר אחות אביו ור"ט אומר אשת אביו הוי טעמא שלא יאמרו כו' אבל אשת אביו לרבי אליעזר ואחות אביו לרבי עקיבא שרי דלא משום שמא יאמרו איכא ולא משום איחלופי איכא אבל עריות שמצד אם שלא היו אסורות קודם יש לאסור משום איחלופי דמשום שמא יאמרו ליכא והא דאמר בפרק ד' מיתות (ג"ז שם) נשא אחותו מן האם יוציא היינו משום איחלופי דשמא יאמרו ליכא שלא היו נאסרות בגיותם ומן האב יקיים דמשום איחלופי ליכא בצד אב כדפרישית והיינו טעמא נמי דאמר אחין מן האם לא יעידו לכתחלה דלמא אתי לאיחלופי אבל מן האב יעידו לכתחלה:

19. **שערים מצויינים בהלכה**

מ"ט גר שנתגייר כקטן שנולד דמי. פ"י שאין לו שום קורבא לאביו ולאמו, דלאחר שטבל במקוה כשרה בפני כ"ד של שלשה וביום, נעשה כאיש אחר וכנולד מעצמו, ומה"ט אמרינן לעיל (מו:): אין מטבילין גר בשבת דהוא תיקון גברא, אלא שגזרו דאותן קרובין שהיו אסורין לו בימי גיותו נשארין אסורין לו גם אח"כ שלא יאמרו באנו מקדושה חמורה לקדושה קלה, כדאיתא לעיל (כב.).

וכתב הריטב"א שיש בגרים איסור נשואין לקרובים ג' דרכים: (א) מדאורייתא כשלידתן בקדושה דאית להו עכ"פ שאר האם שהיא טבלה וגיירה עצמה, (ב) האסורין מדרבנן מטעם שלא יאמרו באנו מקדושה חמורה כו', וזהו דוקא באיסורי ערוה שאסרה התורה לבני נח כדאיתא במס' סנהדרין (נו.), אבל מה שלא נאסר להם מה"ת אינו חשוב אפי' קדושה קלה, ואין חוששין לזה כלל, (ג) אפי' במה שהותר להם מה"ת כשהיו עכו"ם, לפעמים אנו אוסרים אותו כדי שלא יפואו לטעות כדאמרינן הכא.

גר שנתגייר כקטן שנולד האבות - ובנ"י בקבלת התורה - לפי המהר"ל

משה שווערד

1. ספר גור אריה על ויקרא - פרק כ פסוק יז

[יח] אם תאמר קין למה נשא אחותו כו'. והקשה הרא"ם על מדרש זה (תו"כ כאן), דמשמע אם לא התיר הקב"ה אחותו לקין היה אסור באחותו, ואם כן איך נשאו השבטים את אחיותיהם לרבי יהודה דאמר תאומות נולדו עם השבטים (רש"י בראשית לז, לה), ויעקב איך נשא שתי אחיות. וליכא למימר דהוי כקטן שנולד דמי כיון שנתגיירו (יבמות כב.). אם כן למה לא רצה יעקב לברך מפני שנשא שתי אחיות, והלא מי שנתגייר כקטן שנולד דמי:

וקושיות אלו לאו כלום, דמה שהקשה הא לרבי יהודה נשאו השבטים אחיותם, דשפיר מצינו לומר שעדיין לא נצטוו בתורה. וקין אף על גב שעדיין לא נצטווה, כיון שהקב"ה בתורה ברא העולם (ב"ר א, ב), לא היה ראוי שנברא בענין זה עד שאי אפשר שלא יהיה נדחה התורה, [ד]איך התורה בראה דבר שכנגד התורה. וכן מה שהקשה עוד, למה לא רצה יעקב לברך אחר שעדיין לא נצטווה, זה אינו קשיא, כי חילוק יש, כי בודאי לא עשה יעקב שום איסור במה שנשא [שתי] אחות(ו), רק דבר זה היה ביעקב מה שלא היה באחר, שהיה מוכן ומסוגל לישא ב' אחיות, שאין ספק כי יעקב אשר נשא ב' אחיות היה מסוגל לזה ומיוחד לזה. וזהו קצת גנאי שיהיה מיוחד ועומד לדבר שהוא כנגד התורה. כי אף על גב שלא ניתנה התורה, והתורה פטרה, מכל מקום אין ראוי שיהיה מוכן להיות נגד התורה שבא ברא העולם: ואי משום שמצאנו שהאבות שמרו התורה, כדכתיב גבי אברהם (בראשית כו, ה) "עקב אשר שמר משמרת חקותי ותורתי", כבר אמרנו לך כי מצות לא תעשה אין ראוי כלל לשמור מי שלא נצטווה עליהם, ואברהם נצטווה עליהם ברוח הקודש, אבל מצות עשה, שהם מצות המעשה, והם המעשים הטובים, קיימו כלם, מצד שהם מצות ראויים ומעשים הגונים. ואף באלו כל אחד לפי מעלתו וקדושתו, כמו שהוא תמיד שיש נזהר יותר במצוה ובמעשה שאינו מחוייב בו, ומי שהוא צדיק וחסיד הוא נזהר בכל. אלו הם הדברים הברורים, וכבר הארכנו בזה מאוד בפרשת ויגש (בראשית פמ"ו אות ה), עיין שם למעלה:

2. ספר גור אריה על בראשית - פרק מז פסוק י

... אבל עדיין קשה הרי האבות קיימו כל התורה וידעו אותה ברוח הקודש, היו מקפידים שלא לישא כנענית - ולא הקפידו על ערוה דהוא אסור מן התורה, ויש מפרשים כי שאני קודם מתן תורה מלאחר מתן תורה, כי כל האבות היו מקיימים את התורה כולה - אך צריכים היו לקבל עליהם את התורה כגרים שנתגיירו, לכך היו כקטן שנולדו. פירוש להך מילתא בלבד לענין קבלת התורה לא שייך בהם ענין אחוה שיהיו אחים לענין עריות, שלא נולדו בחיוב המצוה אלא הם קבלו מאליהן, להך מילתא הוו כגרים שאין עריות בהם. ולפיכך כל עריות שהן מן התורה שנתנה אחר כך - לא היה נוהג באבות; כגון יעקב נשא שתי אחיות, ועמרם דודתו, ויהודה היה מייבם את כלתו, אף על גב דמן התורה אסור, והם היו שומרים את התורה, הרי אם מצד התורה אתה בא לאסור והם קבלו אותה עליהם - לא היו להם בזה קורבה, אבל קורבה מצד עצמם לא נתבטלה. ואין להקשות דאם כן יהיו יוצאי מצרים מותרים בקרוביהם, דהא קבלו עליהם את התורה (שמות כד, ז) ולא נולדו בחיוב, ויהיו מותרים בקרוביהם, אין זה קשיא, דהם הוכרחו לקבל, דהא כפה עליהם הר כגיגית כדלקמן (רש"י שמות יט, יז), ולא אמרינן בזה דהוי כקטן שנולד. דודאי מי שנתגייר מעצמו, כגון גוי, כיון דלא היה צריך לגייר והוא מגייר עצמו - הוי בריה אחרת לגמרי, אבל ישראל שיצאו ממצרים - כיון שהיו מחויבים לקבל את התורה, והיו מוכרחים לזה, אין זה כקטן שנולד.

ותדע לך דאם לא כן יקשה לך דהא בודאי נתגיירו כדמוכח בפרשת משפטים, שהרי היו צריכים מילה וטבילה וקרבת (רש"י שם), ואפילו הכי אין להם דין כגר להיות מותר בעריות. ואפשר לתרץ עוד כי תולדות יעקב שהותר להם לישא אחותם הכל היה ברוח הקודש שהותר להם, מפני כי בני יעקב היו עם אחד בפני עצמו - הותר להם לישא ביחד, כדי שלא יהיו צריכים להיות מתחברים לעם אחר.

3. הקדמה לספר אז ישיר - מתן תורה

חג השבועות - מעשה גירות

סיפור מעמד הר סיני ועשרת הדברות נמצאים בפרשת יתרו, שהוא בעצמו בא להתגייר, ואין זה מקרה. נהגו לקרוא במגילת רות בחג השבועות, ורות היא הלא הדוגמה לדורות כיצד נראית גיורת אמיתית. חג השבועות,

א"כ, הוא זמן של גירות, זמן בו כל אחד ואחד מישראל עובר תהליך של גירות, וכשם שגר שנתגייר נחשב כקטן שנולד, אין לו עבר ואין מעשיו מן העבר מתייחסים אליו, כן הוא בחג השבועות שכל אחד ואחד מישראל נחשב כגר, כאדם שעברו נמחק ומתחיל הוא מחדש כמו תינוק שנולד.

אין חטאים כי קבלת התורה היא כמו גירות – החרכת העבר ובניית העתיד, ועל שם זה נקרא הר סיני הר חורב.

ושמעתי לפרש טעם נוסף למנהג אכילת מאכלי חלב בחג השבועות, שמנהג זה בא להדגיש שקבלת התורה דומה לגירות, וגר שנתגייר כקטן שנולד, וכשם שקטנים ניזונים מחלב כן אנו בחג השבועות דומים לקטנים ואוכלים מאכלי חלב.

עם זאת המהר"ל (גור אריה בראשית מ"ו) מבאר שלמרות שלבני ישראל היה דין של גרים כשקבלו את התורה בסני, מ"מ לא הותרו בקרוביהם וזאת מחמת שקבלו את התורה בכפייה, וז"ל:

ואין להקשות דאם כן יהיו יוצאי מצרים מותרים בקרוביהם, דהא קבלו עליהם את התורה (שמות כ"ד, ז) ולא נולדו בחיוב, ויהיו מותרים בקרוביהם, אין זה קשיא, דהם הוכרחו לקבל, דהא כפה עליהם הר כגיגית כדלקמן (רש"י שמות י"ט, י"ז), ולא אמרינן בזה דהוי כקטן שנולד. דודאי מי שנתגייר מעצמו, כגון גוי, כיון דלא היה צריך לגייר והוא מגייר עצמו - הוי בריה אחרת לגמרי, אבל ישראל שיצאו ממצרים - כיון שהיו מחויבים לקבל את התורה, והיו מוכרחים לזה, אין זה כקטן שנולד. ותדע לך דאם לא כן יקשה לך דהא בודאי נתגיירו כדמוכח בפרשת משפטים (שמות כ"ד, ו'), שהרי היו צריכים מילה וטבילה וקרבת (רש"י שם), ואפילו הכי אין להם דין כגר להיות מותר בעריות.

כלומר, אם אכן במעמד הר סיני נחשבו ישראל לגרים, ונעשה דינם כמו גר שנחשב לקטן שנולד, מדוע לא הותרו בקרובים כמו שכל גר המתגייר מותר מן התורה בקרוביו שנתגיירו. וביאר המהר"ל שאמנם נחשבו כגר שנתגייר, אך מאחר וגירות זו באה להם בכפייה, וכמו שאמרו חז"ל כפה עליהם הר כגיגית, הרי שנשאר בהם קשר מועט לחייהם הקודמים וע"כ נאסרו בקרוביהם. ומסקנת המהר"ל שלגבי רוב הדברים נחשבו בני ישראל במתן תורה כגר שנתגייר וכקטן שנולד.

4. חתם סופר על עבודה זרה דף סד/א

אקילו ביה רבנן. משום דגר אין לו יחוס עם אביו כן פירש"י בקידושין ורמב"ם בדמאי פ"ה שהדת הפריד. **ויגעתי הרבה ולא מצאתי מנ"ל לרבנן הא דקטן שנולד ומותר באחותו ובתו ואמו** והלא פ' גזל הגר אפשר דקאי אשתוקי ואסופי ישראל או עבד משוחרר דמעיקרא חמור והשתא אדם כדאי בקידושין ס"ב ע"ב ואפשר ה"ה למ"ד גוי אינו מטמא באהל א"כ מעיקרא אינו אדם ועכשיו פנים חדשות ודוחק ומכ"ש לרבנן דלית להו דרשא אתם קרוים אדם, צע"ג:

5. ריטב"א על יבמות דף מח/ב

מאי קראה. פרש"י ז"ל דקאי על מילתא דאחרים ודריש אשר באת שמיהרת ולא איחרת, **ומורי הרב פי' דלסיועיה לרבי יוסי אתא אשר באת היום לעולם דגר שנתגייר כקטן שנולד דמי** ואחרים בטר טעמא דרבי יוסי גרירי:

6. משך חכמה על דברים פרק ה פסוק כז

(כז) שובו לכם לאהליכם - החתם סופר בחידושו לע"ז (סג סע"ב) כתב כי נתקשה כל ימיו מהיכן הוציאו רז"ל הא דגר שנתגייר כקטן שנולד דמי (יבמות כב) יעו"ש. ולדעתי פשוט, דיצא להם דמסתמא היה ליוצא מצרים נשים הרבה שהיו מאותן שאין בני נח מוזהרין עליהן, ועמרם יוכיח שגדול הדור היה ונשא דודתו, וכן אמרו ביומא פרק יוהכ"פ (דף עה) בהנך דאסירי לא פריצי בהו ועיין רש"י שבכו על הנוספות, ואם לא היו רגילין לא היו בוכין, **ואיך אמר רחמנא אחר מתן תורה שובו לכם לאהליכם ואין אהלנו אלא אשתו (מועד קטן ז:),**

הלא אלו שנשארו קרובותיהם צריכין לפרוש מהם, וע"כ דגר שנתגייר כקטן שנולד דמי. ודו"ק. והא דמוכיח ריש ביצה (דף ה:): מהא דדבר שבמנין צריך אחר להתירו, היינו דאי משום עריות שנשארו קודם, לא היה לו לאמר להם עד שיאמר האיסור של עריות קודם. וז"ב. ויתכן דקי"ל (גדה ט) דחרדה, שחרדו כל העם (שמות יט, טז) מסלק הדמים, ולא יראו נשיהם דמים ויהיו טהורות לבעליהן.

7. ספר כלי חמדה - פרשת ויגש

חמדה	פרשת ויגש	כ"י	118
<p>ויעקב אשר נשבע ד' להם ליתן להם חוסיק ולהנחיל להם א"י וא"כ איך שיך בזה לומר דהוי כמו קטן שנולד. וזה ברור כוונת רבינו ז"ל:</p>	<p>עריות שלא נולדו בחיוב המצוה אלא הם מעלמם קבלו עליהם כיון דבאמת אינן מלווין על זה רק מלד המורה אתה בא לאסור מפני שקבלו עליהם מצות המורה ע"ז אמרינן דאם מלד קבלתם לקיים מצות המורה אתה אומר אותם הא עפ"י מורה גר שנתגייר כקטן שנולד דמי ומוסר באחוטו אבל באמת הקורבה שלהם לא נפקע. ואין להקשות דא"כ יהיו יולאיו מלרים מותרים בקרוביהם דהא קבלו עליהם את המורה וכו'. אין זה קושיא דהם הוכרחו לקבל דהא כפה עליהם הר כניגית ולא אמרינן בזה דהוי כקטן שנולד דודאי מי שנתגייר מעלמו הוי ברי' אחרת לנמרי אבל ישראל שילאו ממלרים כיון שהיו מחויבים לקבל את המורה והוכרחו לזה אין זה כקטן שנולד ע"כ דבריו הקדושים:</p>	<p>ובאמת לכאורה יש לומר בלא"ה דאי אפשר לומר כלל בישראל דלאחר מתן תורה יהי דינס כקטן שנולד דא"כ בעלה כל ירושת הארץ כמו דמלינו לענין ביכורים במשנה דלין דגר מביא ואינו קורא משום שא"י לומר לאבותינו הרי דגר א"י לומר לאבותינו וא"כ א"כ דבישראל לאחר מתן תורה פקע מהם הקורבה גם בישראל נימא כן שנפקע מהם כל ענין אבהתא של אבות הקדושים וזה דבר שלא יעלה על הדעת ח"ו וע"כ דל"ש בישראל לאחר קבלת התורה גר שנתגייר כקטן שנולד דמי. איברא דזה אינה ראי' כלל דהנה באמת הר"מ ז"ל פ"ד מה' ביכורים ה"ג פסק דגר מביא וקורא משום דאברהם אבינו הוי אב המון גוים ולריך להבין במה פליגי הבבלי והירושלמי ונראה דשורש הפלוגתא הוא כיון דירושפת הארץ היתה רק לבנים של אברהם מה שהמה בניו בעלם בגופניות ג"כ כמו שמבואר בתוה"ק שאמר הקב"ה לאברהם בנך היולא ממעיך הוא יירשך וע"ז היתה השבועה לאבותינו לכן גר שנתגייר אינו יכול לקרום אמנם הירושלמי ס"ל דסוף כל סוף כיון דשנתגייר ונחדבק בדת ישראל ה"ה מתולדותיו של אברהם לכן מביא וקורא. ומעתה נראה דזה דוקא בשאר אוה"ע אפי' בבני עשו שנתגיירו אע"ג דהם מזרעו של אברהם בעלם מכל מקום כיון דהקב"ה אמר כי בילחק יקרא לך זרע ודרשינן בילחק ולא כל ילחק א"כ רחמנא אפקרה לזרעו שלא יהי' בכלל זרעו לכן גם בזה שיך הפלוגתא בש"ס דלין עם הירושלמי אס בנתגיירו קוראין ויכולין לומר לאבותינו והבן הי"ט כי קלרנו וסמכנו על המעיין. אבל בישראל דהמה באמת זרע אברהם רק שנימא דמכח קבלת התוה"ק שנתגיירו בשביל זה נפקע מהם הקורבה ואינם בכלל בני אברהם בזה כ"ע מודים דנשאר זרע</p>	
<p>והנה דברים אלו מובאים בספר שב שמעתתא להג' בעל קוה"ח ז"ל בהקדמה ולא ביאר כוונת רבינו המהר"ל ז"ל ונלעג"ד כוונתו דל"ש בישראל בקבלת התורה גר שנתגייר כקטן שנולד דמי כיון דרואים אנו דכפה הקב"ה עליהם הר כניגית ואמר להם אס תקבלו את התורה מוטב ואס לאו שס תהא קבורתכס א"כ הראה הקב"ה דישאל אין חיותן כ"א עפ"י מורה הקדושה והס שורשם ומיותם בתורה א"כ ל"ש בזה גר שנתגייר כקטן שנולד דמי דאדרבה הרי עיקר נתינת המורה לישראל מפני שהס שייכים לה וז"א שלהם מפאת שהס בני אברהם ילחק ויעקב ודוקא בנר הבא להפגיר מאומה אחרת הרי הוא מפריד עלמו מאומות העולם שכל חיותם ושורשם עפ"י שבועי השמים ומדבק עלמו בהש"ת ה"ה כקטן שנולד אמנם ישראל הוא להיפוך דבאמת הם גמ"עו מראש לקבלת התורה רק שהיו לריבין ללאח דרך כור הברזל במלרים ועל מנת כן ילאו ממלרים לקבל על עלמו את התוה"ק ובה נשלמה תכלית הבריאה שלהם שהוכנו לזה מאז מפאת היותם בני אברהם ילחק</p>			

8. דף על הדף יבמות דף צז עמוד ב

בגמ': שני אחים תאומים כו' היתה הורתם שלא בקדושה ולידתם בקדושה כו' חייבים משום אשת אה.

בשו"ת דובב מישרים להגאון מטשעבין (ח"א סי' קל"ו) הביא השואל קושיית הגאון בעל חלקת יואב לפי מש"כ הרמב"ן (לעיל דף ע"ח) בהא דנכרית מעוברת שנתגיירה בנה א"צ טבילה, דלמ"ד עובר לאו ירך אמו הועיל הטבילה להעובר אבל הגרות לא הועיל, ולכשיולד צריך מילה לשם גרות. דלפ"ז תיקשי ל' חייבין משום אשת אה, הא שנתגייר כקטן שנולד דמי והם עדיין צריכים גרות.

וכתב לתרץ עפ"י מה שחידש הרדב"ז (שו"ת ח"ג סי' תתקי"ז) דע"י מילה יצא מכלל נכרי וע"י טבילה נכנס לכלל קדושת ישראל, ולכן אף על גב דקיי"ל דמל ולא טבל כאילו לא מל, מ"מ אינו אוסר יין במגעו משום דכבר יצא מכלל נכריות.

ולפ"ז י"ל דכיון דיצא כבר מכלל נכריות ל"ש בזה לומר גר שנתגייר כקטן שנולד דמי, דהטעם דאמרינן גר שנתגייר כקטן שנולד דמי, היינו מחמת דאשתני גופא מנכרי לישראל, אבל הכא דכבר יצא מכלל נכרי, דטבילה הרי עדיף ממילה (כמבואר בפ' ד' אחין), א"כ לא אשתני דינו ליצאת מכלל נכרי לכלל ישראל, ולא הוה כקטן שנולד.

ועיי"ש מה שיישב ביסוד זה כמה קושיות. ועיין עוד באבני נזר יו"ד (סי' שד"מ), ובחלקת יואב (תנינא סי' ח')